

ŠT. 90

TRST, ČETRTEK 9. FEBRUARJA 1956, GORICA

LET. V

K NAJNOVEJŠIM ODLOKOM PROTI SLOVENSKIM OPTANTOM**Položaj v naših krajih se zaostruje****Očitne kršitve mednarodnih dogovorov - Neenakopravnost med Slovenci in Italijani**

Gospodarske in prav posebno še politične razmere na našem obmejnem ozemlju se zadnje mesece čedalje bolj slabajo in ozračje postaja zelo težko in napeto.

Odkar je javnost zvedela, da se je vladni odbor, ki je imel nalogo zaupno preučiti razmere na Tržaškem, izrekel — proti prosti coni, je začelo v prebivalstvu nevarno vreti. Ogromna večina Tržačanov obh načnosti je namreč trdno prepričana, da je edini izhod, ki jih more izpeljati iz današnje težke gospodarske krize ter rešiti brezposelnosti, v tem, da Rim osvobodi naše ozemlje vseh carin. Zato je v očeh ljudstva kdorkoli nasprotuje prosti coni — sovražnik njegove gospodarske bodočnosti. Splošna nezadovoljnost, tleča v množicah, bo v doglednem času bruhi na dan.

Zla volja, ki se polašča širokih slojev, je pred kratkim dobila na žalost novega netiva. Trstu, kateremu je bila odvzeta domala vsa njegova trgovska mornarica, so bili med drugim obljubili, da mu vrnejo dve ladji: San Giorgio, namenjeno, da opravlja službo na progi Trst—Carigrad in Rosandron, določeno, da vozi iz Trsta v afriški Kongo.

To ni bilo bogzna kaj, ali je pomenilo vendar olajšavo. Vsaka redna proga ne daje namreč kruha samo mornarjem in njihovim družinam, temveč tudi delavcem v pristanišču in ladjedelnicih, raznim obrtnikom, trgovcem, gostilničarjem, zavarovalnim in denarnim zavodom, skratka številnim slojem v mestu.

Kar na lepem je pa prišla vest, da je Rim že dano obljubo — snedel in sklenil izročiti obe ladji Genovi.

Po Trstu je zašumelo in občinski svetovalci opozicije so v znak protesta zapustili sejno dvorano.

Pod pritiskom ljudskega ogorčenja je Rim popustil in obljubil, da bo Rosandron vendarle ostala Trstu, to se pravi, da vlada ne misli pojesti cele, ampak le polovico dane besede.

Samo po sebi se razume, da taka rešitev ne more zadovoljiti Tržačanov in da nevoda v prebivalstvu še dalje tli in raste.

**NARODNO ZAPOSTAVLJANJE
SLOVENCEV**

Slovenci morajo pa poleg vseh teh gospodarskih težav prenašati tudi narodne krivice, ki se zadnje čase čedalje bolj množijo. V teku enega samega meseca je padel po našem ljudstvu udarec za udarcem:

Rimska vlada je pripravila zakonski načrt o slovenskem šolstvu, ki mu zaman iščeš primera v evropski manjšinski zakonodaji. O vpisu naših otrok v slovenske šole naj bi ne

smeli dokončno odločati lastni starši, temveč neke vladne komisije, v katerih imajo večino zastopniki vladajočega naroda. Načrt demokrščanske vlade bije v obraz prirodnim zakonom in vsem načelom krščanstva!

Kakor da bi vse, kar smo navedli, ne bilo dovolj, so v zadnjem času začeli še odstranjevati s šolskih poslopij slovenskih vasi napis v jeziku domačega prebivalstva. Njim se to seveda zdi samo po sebi umljivo, toda s tem le dokazujejo, da so nesposobni razumeti miselnost našega ljudstva ter mu pametno vladati. S takimi nepotrebnnimi ukrepi naše ljudi samo žalijo ter škodijo ugledu demokratične Italije. Vedeti bi morali že zdavnaj, kako sta se general Winterton in Palutan za vse čase osovražila pri našem ljudstvu, ko sta dala po policiji metati stran

slovenske krajevne napisne na naši obali. Kar delajo, je kakor da bi vlivali na žerjavico petrolej!

Najnovejši udarec je pa tale. Tržaška mestna svetovalka Gruber-Benco je pretekli teden odkrila javnosti, da je Rim sklenil naseliti v Ribiški vasi v Štivanu poleg že tamkaj živečih 200 istrskih družin še 270 novih. Če računamo na vsako družino štiri člane, pomeni to 1080 novih tujih priseljencev, ki bi skupno z že semkaj pripeljanimi postali v Devinu večina ter spremenili grudorodno slovensko prebivalstvo v brezpomembno manjšino na lastni zemlji. Kateri normalno čuteč narod na svetu bi mogel mirno prenesti, da ga tuji doseljeni potiskajo v kot v njegovi domačiji ter nad njim zagospodarijo?

Boj proti slovenskim optantom

Da bi Slovence prav do skrajnosti razdražili, so se sedaj vrgli še na slovenske optante.

Po dogovorih, podpisanih od Italije in Jugoslavije 23. decembra 1950 v Rimu in po 19. členu mirovne pogodbe imajo pravico optirati za laško državljanstvo vsi bivši italijanski državljanji iz Julisce krajine, ki so se v vsakdanjem življenju posluževali italijanskega občevalnega jezika. Važen ni torej materin jezik, važna ni narodnost, temveč samo občevalni jezik.

Nastane vprašanje, kdo se je v naših krajih prostovoljno ali prisiljeno posluževal italijansčine. Najprej vsa mladina, ki je morala obiskovati izključno italijanske šole. Nato vsi delavci in nameščenci, nastavljeni v tukajšnjih podjetjih, trgovci, obrtniki, uradniki, zdravnički, ki so prihajali v stik z oblasti in laškim občinstvom. Laški so morali govoriti na davkarjah in sodnijah, na občinskih in vseh ostalih uradih tudi naši kmetje. Italijansčine so bili prisiljeni se posluževati v svi Slovenci, ko so stopili v tramvaj, na železnico ali avtobus. Drugače niso dobili voznih listkov ter niso mogli potovati. Fašisti so se na vse načine trudili, da bi Slovenci tudi med sabo govorili po laški in so zato nabili celo po gostilnah in kavarnah grozilne napisne: »Qui si parla solamente italiano!« — »Tu se govori samo italijanski!«

In res se je tej politiki posrečilo, da je poleg slovenščine postala tudi italijansčina občevalni jezik našega prebivalstva. Slovenci, ki ne razumejo in govore italijansčine, so bili — bele vrane. Iz tega sledi, da imajo zakonito pravico optirati za italijansko državljanstvo tako rekoč vsi slovenski prosilci.

To so med pogajanji v Rimu priznavali

tudi zastopniki Italije ter se domenili z Jugoslovani, da bo državljanstvo odbito samo v dveh primerih: prvič osebam, ki niso nikdar bile italijanski državljanji, in drugič optantom, ki trde, da je bila laščina njih občevalni jezik, a ne znajo niti besedice italijanske.

V zadnjem času prihajajo pa od vseh strani pritožbe, iz katerih vidimo, da rimska vlada na celi črti gazi ravno tako mirovno pogodbo kakor sporazum iz decembra 1950. Notranje ministrstvo priznava državljanstvo, komur ono hoče, in se prav nič ne ozira na mednarodne dogovore.

TUJCI NA DOMAČI ZEMLJI

Tržaška prefektura pošilja zadnje tedne občinam čedalje številnejše odloke, v katerih odreka na levo in desno pravico do državljanstva optantom, o katerih ne more biti prav nobenega dvoma, da jim po zakonu pritičete.

Gre za ljudi iz najrazličnejših slojev: za trgovce, učitelje, obrtnike, železničarje in celo za kmetske in med njimi za družine, katerih predniki so živelii stoletja v naših krajih. Županstvom je ukazano, naj tem osebam vzamejo dosedanje osebne izkaznice, jih proglaše za jugoslovanske državljanje ter brišojo iz volilnih imenikov. Policija jim jemlje italijanske potne liste in jih poziva, naj zaposijo za dovoljenje, da bi smeli še nadalje bivati v teh krajih.

Postali so torej tuji na lastni zemlji. Mnogi so v nevarnosti, da jih vržejo iz službe, drugi, da jim odvzamejo obrtnico, vsi skupaj pa, da jih vsak čas pozove policija,

Nadaljevanje na 3. strani

NOVICE Z VSEGA SVETA

SEGNI IN MARTINO V NEMČIJI

Načelnik vlade in zunanj minister sta šla na uradni obisk v zapadnonemško prestolnico Bonn. Namens potovanja je jasen: Italija bi rada učvrstila politično in gospodarsko sodelovanje z Nemčijo. To se vidi že v izjavi, ki jo je dal Segni: »Vprašanje zedinjenja Nemčije« — je rekel — »zanimalo Italijo ravno tako kot nemški narod. Združenje se lahko izvrši samo s svobodnimi volitvami.«

Zato je kancler Adenauer obljudil Segniju, da bodo Nemci pomagali Italiji pri uresničenju desetletnega gospodarskega Vanoni-jevega načrta, s katerim namerava Italija izpolniti svojo industrijo in poljedelstvo ter tako odpraviti s časom v državi brezposelnost.

Vsakdo uvidi, kolikoga pomena bi bila za Italijo pomoč izkušenih nemških tehnikov in gospodarstvenikov.

NOVA BULGANINOVА POSLANICA

Eisenhower je, kakor smo pisali, odklonil predlog načelnika sovjetske vlade Bulganina, da bi Amerika in Rusija sklenili 20-letno pogodbo o prijateljstvu in sodelovanju. To je storil zato, ker se je bal, da hoče Moskva s svojo ponudbo samo odcepiti Ameriko od Velike Britanije ter sejati spore med zapadnimi zaveznički.

Sedaj je Bulganin poslal Eisenhoweri novi pismo, v katerem ponavlja svoj predlog ter doda, da je Sovjetska zveza pripravljena podpisati enako pogodbo o prijateljstvu tudi z Angleži in Francozi.

Druga Bulganinova poslanica je pa ravno tako kot prva obsojena na neuspeh. Zapadne velesile ne marajo sklepati ločenih sporazumov s Kremljem, ker menijo, da bi Sovjetska zveza, če bi hotela, prav lahko sodelovala v prijateljstvu z zahodnimi državami že v okviru Združenih narodov. Posebne in ločene pogodbe so nepotrebne.

Dopisovanje med Bulganinom in Eisenhowerjem je gola politična propaganda.

KRIVIČNI NACIONALIZEM

Francoska vlada socialista Molleta je kmaj zagledala luč sveta, ko je že zablodila v največje težave.

Mollet je smatral za svojo prvo nalogo, da pomiri Alžirijo v severni Afriki, kjer se domače muslimansko prebivalstvo že delj časa s silo upira francoskemu gospodstvu. Za novega guvernerja je bil imenovan sposobni in zmerni general Catroux, ki si je postavil za cilj, da zagotovi domačinom iste pravice kot francoskim priseljencem. Alžirija naj dobi lastno vlado in novo demokratično upravo.

Ko je dospel ta glas v Alžirijo, so se pa kar naenkrat spuntali tamkajšnji francoski naseljenci, ki tvorijo približno 11 odstotkov prebivalstva, ter uprizorili bučne in divje demonstracije proti Catrouxi in pariški vladi.

Najhujše je pa bilo, ko je prispel ta teden v Afriko sam Mollet. V mestu Alžiru je našel prazne ulice, v znak protesta so bile zaprte vse francoske trgovine, učenci so zapustili šole in visokošolci so stavkali. Na glavnem trgu je pa sprejela Molleta tisočglava mnogočica z žvižgi in psovkami in mahala proti njemu s pestmi.

Nato je začelo leteti proti ministrskemu

predsedniku kamenje in gnilo sadje. Državnega tajnika za vojsko Lejeuna je zadel v prsi paradižnik. Da bi odprli pot Molletu in njegovemu spremstvu, so orožniki metalni v innožico solzilne bombe.

Demonstrantje so cel čas vpili: »Alžerija pripada Francozom!« in se drli, da vlada prodaja v Afriki francoske narodne koristi.

Pod pritiskom razgrajačev je general Catroux odstopil, Mollet je pa odstop sprejel ter se tako dal ustrahovati od — uličnih kričačev. Enakopravnost med državljanji različne narodnosti je, kakor vidimo, za nacionaliste veleizdaja. Nacionalisti so povsod enaki! Taki so tudi pri nas, kjer se divje upirajo uresničenju Posebnega statuta v korist Slovencev.

ZIMA SE POMIKA NA JUG

Mraz, ki je te dni najhuje zajel dežele severne Evrope, se seli sedaj proti jugu in se širi po vsej Italiji. Najbolj ledeno vreme je v Valtellini, kjer kaže topomer 45 stopinj pod ničlo. V Torinu je neki natakar, ki je stanoval v podstrešju z razbitimi šipami, med spanjem zmrznil. V ostalih delih države mraz ni tako oster, sneži pa celo na Siciliji, kjer navadno v tem letnem času greje sonce in vabi v deželo številne tuje. V pokrajini Bari je sneg odrezal od sveta mnoge planinske kraje, tako da je 2000 goved že 5 dni brez krme. Prostovoljni smučarji, ki so jim hoteli prinesi sena, so se zaradi velikih zmetov in burje moralni vrnuti.

Vlada nudi ogroženim prebivalcem pomoč v hrani, zdravilih in volnenih oblekah. Obrambno ministrstvo je poslalo v južno Italijo 100 tisoč vojaških sukenj, notranji minister je pa stavljal na razpolago znatne vsote denarja.

V Liguriji, kjer rastejo v tem času navadno nageljni in vrtnice, je mraz uničil tri četrteine cvetlic in povrtnine. Ducat vrtnic stane danes že 3500 do 5000 lir.

SPET JUŽNI TIROL

Preteklo nedeljo se je zbral v Innsbrucku vodstvo Avstrijske ljudske stranke za Tirolsko in priobčilo izjavo, v kateri pravi, da spada »borba za življenske pravice južnih Tirolec« k njenim bistvenim nalogam.

Voditeljem je bilo naloženo, naj gredo na Dunaj ter dosežejo od zvezne vlade, da »končno že enkrat nastopi«.

IN VENDAR OBIŠCETA ANGLIJO

Ministrski predsednik Eden je na svojem obisku v Kanadi izjavil, da je vabilo, ki ga je poslala angleška vlada Bulganinu in Hruščevu, naj prideta spomladi v Veliko Britanijo, še zmerom v veljavi. Narediti je treba vse — je pristavil — da se odnosi med Sovjetsko zvezo in zapadnim svetom izboljajo.

FIGL POSREDUJE

Neznaten in malenkosten dogodek je iznova pritegnil pozornost mednarodne javnosti na južni Tirol.

Pred meseci sta 82-letna Julija Grabner in njena hči obnavljali svojo starinsko hišo in pri tem dali poharvati oknec v belo-ordečelih progah, kakor je na južnem Tirolskem že iz 16. stoletja v navadi. Kar na lepem se

prikaže karbinjer ter obe ženski zaglobi, češ da so to barve avstrijske republike. Ker nista hoteli plačati kazni, je prišla zadeva pred sodišče v Brixenu.

Sam državni tožilec je uvidel, da ženski nista imeli hudih namenov, in zato predlagal, naj ju sodišče oprosti, četudi so belo-ordečelo slučajno res tudi barve avstrijske države.

Sodnik je hotel biti velik italijanski rodom iub ter prisilil vsaki po 10.000 lir kazni.

Posledica je bila, da je v avstrijskih časnikih zašumelo in da je proti razsodbi ostro protestiralo tudi glasilo kanclerja Raaba. Zunanji minister Figl je povabil k sebi italijanskega veleposlanika na Dunaj ter se uradno pritožil. Zadevo so sicer uredili, toda skodo je imela od vsega de Italija, kajti mednarodno časopisje je spet začelo razpravljati o neznenih razmerah na južnem Tirolskem. Sodnik si je umisljal, da možato brani svoj narod, v resnici je pa le škodoval ugledu Italije. Taki so povsod nacionalistični zagrizenci!

VAŽNA POGODBA

Tudi Malaja, bivša britanska kolonija v vzhodni Aziji, postaja samostojna. Londonška vlada je podpisala z voditelji domačino pogodbo, po kateri naj se najkasneje do dne 31. avgusta 1957 proglasí Malaja za neodvisno državo, ki bo pa kljub temu ostala v »Skupnosti britanskih narodov« ter priznala angleško kraljico za svojo vladarico.

Nov dokaz, kako kolonialno gospodstvo nad tujimi ljudstvi povsod po svetu vidno razpada. Iz tega sledi, da bo tudi v Evropi načenje narodov postal s časom popolnoma nemogoče.

LEPA PRILIKA

Italijanska socialno-demokratska stranka g. Saragata je imela v Milanu občni zbor, ki je odobril delo vodstva in izrekel zaupnico svojim predstavnikom v Segnijevi vladi.

Na zborovanju je govoril tudi g. Cesare, urednik znanega tukajšnjega mesečnika »Triesce«. Zahteval je, naj se stranka odločno bori za prostoto in deželno samoupravo v naših krajih. Učvrsti naj se sodelovanje med sosednimi narodi ter zajameči zaščita narodnih manjšin.

Da se je g. Cesare zavzel za pravice manjšin, je pametno in hvale vredno. Prvi nujni ukrep socialno-demokratske stranke bi moral biti, da njen minister prosveče g. Rossi temeljito spremeni zloglasni načrt o uzakonjenosti slovenskih šol.

Lepa prilika, da socialni demokrati z dejanji dokažejo, ali so Slovencem pravični.

PREŠERNOVE PROSLAVE

Šolska oblastva na Tržaškem in Goriškem so odredila, da se 8. februarja obhaja na vseh slovenskih šolah obletnica smrti našega največjega pesnika Frančeta Prešerna. V Sloveniji ima mladina ponaka prost dan.

MLADINA, POZOR!

V rimskem senatu je bil stavljen predlog, naj se v vsaki pokrajini Italije ustanovi poseben odbor z naslednjo nalogo: pazi naj, da mladina pod 16 leti starosti res ne obiskuje zanjo neprimernih kinematografskih predstav. Za to določene osebe naj bi hodile po kino dvoranah in metale ven neubogljive fantaline in punčare. Takih filmov ne bo manjkalno!

NOVICE

BILA JE ZELO POTREBNA

V Pescari je odvetnik D'Amico ustanovil novo stranko, in sicer »Narodno zvezo neodvisnih naprednih zapadnih socialistov«. Njen program obsega 13 točk, od katerih je že prva zelo zanimiva: gojiti je treba — je tam zapisano — mnogo sadnega drevja, zakaj le sadje ho rešilo človeštvo grozeče lako.

Vodja te »prepotrebne« stranke bo prišel predavat tudi v Trst.

DAR DOMOVINE

Na prvega zmagovalca v smučanju na olimpijskih tekma v Cortini d'Ampezzo Tonija Sailer je Avstrija zelo ponosna. Njegova rojstna občina Kitzbuehel mu je darovala 1000 kv. metrov zemljišča, da si na njem sezida hišico. Ker je Sailer po poklicu klepar, mu bodo poklonili tudi vse orodje in drage stroje, ki jih potrebuje v delavnici.

»VSAK BI GA PIL, PLAČAL PA...«

V Rimini je stopil v gostilno Furlani lepo oblečen moški ter si naročil imenitno večerjo. Ukal je gostilničarju, naj postreže tudi vsem ostalim gostom. Vse je jedlo in pilo najboljša vina. Ko so mu pa predložili visok račun, je vrgel na mizo prazno listnico. Prisiheti so orožniki in ugotovili, da je prešerni plačnik 50-letni Regazzi iz Bolonje, ki je pravkar prišel iz ječe, kjer je odsedel 14 let.

Svobode se je veselil le en sam dan.

NOV POKLIC

Mnoge poročene ženske morajo tudi na Angleškem iskati zaslужka izven hiše. Ko pridejo iz podjetja domov, se jim zvečer večkrat zahoče kina ali druge zabave. Kdo naj čuva otroke? Prijavili so se posebni plačani otroški čuvaji. Sede lepo na divanu pri radiu, obenem pazijo, ali se je otrok prebudil, da ga spet uspavajo. Zanimivo je, da se za to delo priglašajo posebno revni visokošolci in izobraženci.

Rojstna hiša našega pesnika Franceta Preserna, cigar obletnicu smrti smo proslavili 8. februarja. Ustvaritelj prečudovitega Sonetnega vanca, Sonetov nesreča, Krsta pri Savici in drugih nesmrtnih pesniških stvaritev se je rodil v Vrbi na Gorenjskem l. 1800.

ZOPET SLEPARIE

V Rimu je policija položila roko na pravo organizacijo goljufov, ki so si na kaj lahek način služili milijone. Tiskali so zdravniške recepte in stavili nanje ponarejene žige bolniških blagajn. Z njimi so dobivali v lekarnah brezplačna draga zdravila in jih prodajali naprej s polovično ceno. Policija je odkrila po raznih lekarnah kar 5000 takih receptov. V luknjo so vtaknili tudi več zdravnikov in bolniških strežnic.

SMRT V KUHINJI

Človek bi mislil, da se največ ljudi smrtno ponesreči zunaj na cestah in da je še najbolj varno doma. Številke pa govore drugače: v modernih kuhinjah z raznimi plinski in električnimi napravami se pripeti več smrtnih nezgod, kot bi človek sodil. V Nemčiji se je lani v domači kuhinji smrtno ponesrečilo 8000 gospodinj. Vzrok sta nepazljivost in nemarnost. Pazite posebno na plin!

Položaj v naših krajih se zaostruje

Nadaljevanje s 1. strani

naj zapuste naše ozemlje ter gredo z ženo in otroki po svetu.

Tako ravnanje je tudi iz naslednjega vzroka povsem nezakonito. Po sporazumu, ki sta ga sklenili Italija in Jugoslavija decembra 1950, bi o končni usodi vsake opcijske prošnje morali odločiti predstavniki obeh vlad. Imenovana bi torej morala biti mešana jugoslovansko-italijanska komisija, ki naj obravnava vsako poedinco prošnjo ter pazi pri tem na to, da s svojo odločitvijo ne raztrži in s tem uniči poedine družine.

Vse dotlej dokler skupna komisija dokončno ne reši prošnje, morajo pa optanti vsekakor uživati vse pravice, ki gredo laškim državljanom: imeti morajo potni list, ostati v seznamu volilcev, obdržati svoje službe in obrtna dovoljenja in oblastva jim izstavijo, če je potrebno, celo državljanški list!

In res, kadar gre za optante italijanske narodnosti, se rimska vlada in prefekture teh predpisov tudi strogo in vestno drže. Sa-

NEOBČUTLJIVI JOŽE

Prejšnji ponедeljek so se branjevke na pokriti tržnici v Trstu kar stresle, ko so ugledale možaka, ki je v ledeni burji mirno korakal v samih hlačah po ulici. Jopič in srajco je nosil na roki in se blaženo smehtjal. Ko je pristopila policija, se je pa Jože Skopac silno razjezik, da mu kratijo osebno svobodo. Nekega stražnika je tako odsunil, da mu je zvili roko. Jože ga je imel namreč precej pod kapo, čeprav je bil gologlav.

MINISTER NA KVESTURI

Notranji minister Tambroni se je pretekli teden hotel prepričati, kako sprejemajo ljudi po uradih. Šel je na kvesturo in se prijavil kot navaden človek. »Izpolnite priglasnico« — je zarenčal sluga — »in sedite tja na klop!« Tu so sedeče več ko eno uro že druge osobe. Tudi minister je moral zelo dolgo čakati. Ko je mislil, da je na vrsti, ga je neki višji uradnik odrnil vstran in spet je bilo treba čakati. Končno je vendarle prišel pred kvestorja, kateremu je gotovo nekaj gorkih povedal.

PRETRESLJIVA NESREČA

V ponedeljek zvečer se je na progi Milan-Benetke pripetila strašna nesreča. Ko se je bližal osebni vlak iz Milana postaji Cassano d'Adda, je strojevodja naenkrat z grozo zapasil, da stoji na tračnicah pred njim že drugi vlak. Ker ni mogel več ustaviti, je lokomotiva, težka 691 ton, treščila z brzino 50 kilometrov v zadnje vozove spredaj stoječega delavskega vlaka. Udarec je bil tako silovit, da je lokomotiva pridrla v vsej svoji dolžini v tretji razred tujih vozov, lomeč vrata in klopi, kot bi bile iz papirja.

Po vlaku se je razlegalo presulnjivo vpitje. Sestnajstletni delavec Imeri je klical kot blažen na pomoč in nehal obupno kričati. Nego je imel zagozdeno med sedežem in kurilnimi cevmi, iz katerih je hrumela vrela voda na njegove žive rane. Izven vlaka je 56-letni Piazzoni, čeprav je imel zmečkan nos, vodil pod pazduho mladenko, kateri je bila lokomotiva odtrgala levo nogo in desno roko.

Dosej je umrl en potnik, nad sto jih je pa ranjenih.

moče gre za uboge Slovence, vsa ta določila zanje več ne veljajo. Nov dokaz, kakšno razliko dela Rim med prebivalci različne narodnosti in kako hudo je živeti Slovencem v Italiji!

To vse se godi pri nas ravno v času, ko se v naše kraje vseljujejo v vse večjem številu in iz dneva v dan begunci iz Istre. Oni dobre seve v nekaj dnevih državljanstvo, njim so takoj na razpolago stanovanja, njih nemudoma vpisujejo v volilne imenike ter jim dajo pri nameščanju v službe prednost pred domaćini. Tu rojeni Slovenci, ki so bili žrtve fašističnega preganjanja, naj gredo s trebuhom za kruhom po svetu, na njih mesta pa naj pridejo istrski priseljenci.

Vsakdo — razen italijanskih nacionalistov — razume, da je tako stanje nevzdržno. Če Rim ne spremeni svoje politike do Slovencev, je jasno, da bo prej ali slej nastal med sosednjima narodoma na Jadranu iznova spor, ki bo pokopal tudi prijateljsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo ter s tem mir v tem kočljivem delu Evrope.

Dopisi v Tržaškega

NABREŽINA

Na ponedeljkovi seji občinskega sveta v Nabrežini je bilo na dnevnem redu poročilo odbornika za javna dela g. Ada Vižintina. Iz njegovega izcrpnega poročila smo zvedeli naslednje:

V začetku leta 1954 je občina prejela 2 milijona lir za podaljšanje greznice v Devinu ter 400 tisoč lir za zgradnjo javnega stranišča v devinskem portiču. Prvo delo je bilo izvršeno, a ga je morska nevihta lani februarja uničila, tako da smo sedaj ostali pri starem. Stranišča ni bilo mogoče postaviti, ker občina ni mogla najti primerenega prostora. Zato se je odločila, da ga sezida v sesljanskem občinskem kopališču. Delo bo v najkrajšem času izvršeno. V letu 1954 je občina prejela prvih 10 milijonov za novo šolo v Sesljanu, lani pa še poslednjih 15 milijonov. Čeprav so oblastva že zdavnaj bila nakazala denar za šolo, niso še zdaj pričeli z deli, ker so nastale najrazličnejše težave. Prvotni načrt, ki ga je izdelal tehnični urad v Trstu, so morali spremeniti, ker je medtem stopil v veljavo nov zakon o šolskih poslopjih.

Nov načrt je zdaj izgotovljen in pričakujemo, da bodo oblastva najkasneje aprila razpisala dražbo. Nekateri svetovalci so priporočali, naj se šola začne graditi spomladin in ne v mrzlih zimskih mesecih.

Lani je država odobrila tudi prvih 11 milijonov za nov otroški vrtec v Nabrežini. Občinska uprava je poiskala zemljišče in se odločila za parcelo, ki stoji ob levi strani ceste proti nabrežinskemu zdravilišču. Tudi to delo pojde v najkrajšem času na dražbo.

Preteklo leto so oblastva nakazala 8 milijonov in pol za asfaltiranje ceste Vižovlje—Mavhinje, ki se bo izvršilo, brž ko se začenja toplejši dnevi.

V zadnjem gospodarskem načrtu je občina prejela 40 milijonov za hiralnico. Kakor smo že pisali, mislijo zavetišče zgraditi na cerkvenem zemljišču, nedaleč od električne centrale v Nabrežini. Sedaj so v teku pogajanja s cerkvenimi oblastmi v Gorici in se zdi, da bodo v kratkem zadovoljivo zaključena.

V preteklem novembру so izdelali nov gospodarski načrt za letošnje leto ter predlagali dela za skupno vsoto 88 milijonov lir.

Zdi se nam vredno podčrtati, da so letos končno vključili v gospodarski načrt tudi predlog, naj se zgradijo nova šolska poslopja v Štivanu, Cerovljah in Slivnem. Za šolo v Cerovljah so predlagali 15 milijonov, za šoli v ostalih dveh vasičah pa skupno 16 milijonov.

Nadaljnje postavke zadnjega gospodarskega načrta obsegajo razna dela, kot so: nova javna stranišča v Devinu in Sesljanu (3 milijone 500 tisoč), popravila cerkva (3 milijone), greznicu v Devinu (3 milijone), javno razsvetljavo (3 milijone), razširitev vodovodnega omrežja (2,500,000), avtobusne čakanice (1 milijon in pol), ureditev šolskega dvorišča v Devinu (2 milijona), telefonske govorilnice v Šempolaju, Mavhinjah in Vižovljah (5 milijonov), razširitev ceste v sesljansko kopališče (8 milijonov) ter razna druga cestna dela.

V drugem delu poročila je odbornik Vižintin poročal o poslovanju Selada. V razpravo so posegli številni svetovalci ter izjavljali,

da se pri nameščanju delavec godijo grobe krivice. Predlagali so, naj občina ponovno zahteva, da se spoštujejo predpisi, ki določajo, da sme pri tej ustanovi vsak delavec biti zaposlen le 6 mesecev in da mora nato prepustiti mesto drugemu brezposelnemu tovariu.

Ker se pri delih na obmorski cesti povzroča velika šoda v vinogradih, so nekateri svetovalci predlagali, naj občina ukrene vse potrebno, da se zaščitijo koristi naših kmetovalcev.

Prizadetim vinogradnikom svetujemo, naj takoj zaprosijo za odškodnino, ki jo mora plačati gradbeno podjetje. Prošnjo naj posljejo tudi v vednost upravi državnih cest v Trstu. Priporočljivo je, da k prošnji prilожijo tudi oceno škode, ki naj jo po možnosti sestavi kmetijski izvedenec.

Na prihodnji seji občinskega sveta bo na dnevnem redu poročilo o krajevnem tujskem prometu.

ZIMSKA POMOČ

Med nekaterimi reveži devinsko-nabrežinske občine vlada že več časa veliko razburjenje, ker niso doslej prejeli nobene podpore iz skладa za zimsko pomoč. Njihova nevolja je popolnoma upravičena, ker zares ne razumemo, zakaj ni tržaška prefektura še določila vsote, ki pritiče devinsko-nabrežinski občini. Že dva tedna razsaja po Tržaškem hud mraz in so na žalost pri nas mnogi ljudje ter družine, ki nimajo česa jesti.

Gospodje, ki upravljam sklad za zimsko pomoč, nosijo zato vrhano mero odgovornosti za trpljenje naših nesrečnežev.

Tudi občinska podpora ustanova bi morala podrezati gospode na prefekturi, da končno določijo znesek za nabrežinske reveže. S tem bi odvrnila številne pikre pri pombe, ki danes morda neupravičeno lete na njen račun.

ŠEMPOLAJ

Pretekli torek zvečer se je iz doslej še neznanih vzrokov vnel precejšen požar v nemem gozdu pri Šempolaju. Vaščani so takoj poklicali na pomoč gasilce z Opčin, ki so po enournem neumornem delu požar docela pogasili. Zgorelo je približno 600 kv. metrov gozda, ki je last g. Miroslava Gabrovec iz Mavhinj št. 11. Zdi se pa, da šoda ni ravno velika.

V zadnjih mesecih se je pri nas razvil zelo živahan osebni promet. Skozi vas gredo številni ljudje, ki prihajajo ali odhajajo na jugoslovanski Kras. Ker se redno dogaja, da čaka na avtobus od 40 do 50 potnikov, je nujno potrebno, da se zanje čimprej zgradi čakanica. Nedopustno je namreč, da morajo ljudje čakati na mrazu in burji ter se tako izpostavljati najrazličnejšim nevarnostim.

Menimo, da bi moralo za čakanico prispetati tudi avtobusno podjetje, ki zadnje čase služi lepe denarce.

MILJE

Miljska občina tudi letos pripravlja za pustni torek, 14. februarja, velik sprevod alegoričnih vozov in mask. Sprevoda se bodo udeležile razne skupine iz Milj, Miljskih hribov, Žavelj in morda celo iz Tržiča. Najlepši voz ali maska bo prejela 150 tisoč lir

nagrade. Druga nagrada znaša 100 tisoč, tretja pa 75 tisoč lir.

Tukajšnja občinska uprava si od maškarade obeta znatne koristi, ker pričakuje, da bo ta dan prišlo v mestec veliko število Tržačanov ter pustilo v številnih gostinskih obratih lepe denarce.

Pripravljalni odbor zagotavlja, da bo letošnji pust izredno slovesen in zanimiv.

BAZOVICA

V zadnji številki Novega lista smo brali, kako uslužbenci tržaškega zdravstvenega urada nadlegujejo lonjerske mlekarice. Tudi nam se večkrat dogodijo slične sitnosti, saj mnogi Bazovci žive izključno od živinoreje, to se pravi pretežno od prodajanja mleka. Nasveti, ki jih je mlekaricam dal lonjerski dopisnik, se nam sicer zdijo pametni in koristni, vendar menimo, da bomo prej ali slej morali v tej važni panogi našega gospodarstva poiskati novih poti, ki odgovarjajo potrebam sodobnega človeka.

Ker smo prepričani, da je le v organizaciji moč, menimo, da bi bilo zelo koristno, če bi se na Bazovici ustanovila zadružna mlekarica, ki bi služila tudi bližnjim vasem, kakor so Gročana, Gropada, Padriče itd. ter skrbela za prodajo mleka v mestu.

Nekatere mlekarice, ki danes žive od prevažanja mleka v Trst, bi lahko našle zaposlitev v novoustanovljenem podjetju, druge pa bi se lahko bolj posvetile gospodinjstvu in drugemu delu na kmetiji. Marsikdo poroča, da je ta stvar neizvedljiva, če da nam manjkajo sredstva, kapital in strokovno osebje.

Zdi se nam pa, da bi potrebni kapital le mogli zbrati med bazovskimi in okoliškimi kmeti, in sicer tako da bi ustanovili delniško družbo. Morda bi se poleg kmetov pojavil še kdo drugi, ki bi bil pripravljen kupiti nekaj deležev, saj hi od tega imel samo dobiček, ker dejansko obstajajo osnovni pogoj, da bi mlekarica uspevala, strokovnega osebja pa bi ne bilo težko najti.

Proizvodnja mleka je pri nas izredno važna gospodarska panoga, ki pa bo gotovo zasla v krizo, če se ne bomo pravočasno znašli. Zavedajmo se, da moramo že danes tekmovati z drugimi bolje organiziranimi in bogatimi podjetji, in predvsem z družbo Marzotto. Naš način prodaje mleka je zastarel ter bo s časom onemogočen, če ne bomo pravočasno krenili na druga, modernejša pota.

Baz. kmet.

OBVESTILO

Sindikat slovenskih šolnikov obvešča svoje člane, da bo občni zbor 12. t. m. ob 9. uri zjutraj. Ker gre za važne sklepe, poziva člane, da se ga polnoštivalno udeleže.

Glavni odbor.

SLOVENSKO GOSPODARSKO UDRUŽENJE

obvešča vse člane, da bo

LETOSNI REDNI OBČNI ZBOR

v nedeljo, 19. februarja, ob 9. uri

v prostorih Tržaške trgovinske zbornice

in vabi vse člane, da se ga
z gotovostjo udeleže.

Dopisi iz Goriške

HUDA ZIMA NA GORIŠKEM

Pretekli teden je tudi v Gorici in na deželi pritisnil hud mraz. Toplomer je padel celo do 10 stopinj pod ničlo.

S hudo zimo so zelo zadovoljni le trgovalci, ker niso že dolgo prodali toliko volnenega blaga kot v teh dneh.

Marsikako bridko uro so pa preživeli goriški dijaki, ker so bile šole, posebno nekateri odsotni razredi, premalo zakurjeni. Saj ni toplota dosegla niti 8 stopinj.

Ni čudno, da so se nekatere italijanske šole javno pritožile zaradi preslabe kurjave. Mestna uprava ne daje šolam dovolj kuriva. To velja za slovenske in italijanske šole. Zato jo pozivamo, naj da šolam v teh mrzlih dneh dovolj kuriva, da ne bodo dijaki izpostavljeni nevarnosti raznih bolezni.

ZADOVOLJIV USPEH

V Novem listu smo nekajkrat izrazili potrebo po dveh novih obmejnih blokih. Končno so pogajanja oblastev obrodila uspeh.

Nov dvolastniški blok bodo odprli na Raffatu morda že do 15. t. m. Na jugoslovanski strani so v ta namen tudi že zgradili lično stavbico, na italijanski strani pa so postavili leseno barako. Tako bo močno olajšan mednarodni promet pri Rdeči hiši, ki je bil do slesj zares že preobremenjen, kar je povzročalo težkoče pri pregledovanju vozil in potnikov.

V istem času bodo otvorili tudi blok na solkanski cesti, da ne bo treba ljudem delati dolgega ovinka preko soškega solkanskega polja.

Naša želja je, da gredo oblastva na eni in drugi strani obmejnemu prebivalstvu v vseh potrebah na roko, saj je bilo skoro 10 let hudo oškodovano v gospodarstvu in svobodnem osebnem gibanju.

STEVERJAN

Naše županstvo je poslalo vsem slovenskim listom pojasnilo, zakaj je moral občinski svet zavrniti prošnjo S.K.P.D., da bi dobito v najem občinsko dvoranico. Dokler se županstvo ni preselilo iz prostorov v ljudski šoli v obnovljeno občinsko hišo, je prosvetno društvo imelo tam svoj sedež.

V pojasnilu je rečeno, da je občinski svet prošnjo zavrnil, ker ni mogel nihče prevzeti odgovornosti za morebitno oškodovanje poštnega urada ter za varnost tajnih listin občinske uprave. Dvoranica je sedaj določena za zdravniško ambulanto in materinsko posvetovalnico. Poleg tega zakon prepoveduje, da bi bil v prostorih občinske hiše sedež kakega društva. Tudi župan ne more z njimi svobodno razpolagati.

Občinski tajnik ima po zakonu pravico do posvetovalnega glasu in je zato na seji pripomnil, da po zakonu ni mogoče prošnje društva ugodno rešiti.

To je moral tajnik storiti tudi zaradi tega, ker je osebno odgovoren za varnost občinskih dokumentov. Čitatelji Novega lista najto pojasnilo upoštevajo.

Pred kratkim se je pri nas dogodilo več tativ. Neznani tiči so se vrgli na kokoši, razno blago in so iz hleva posestnika Gravnerja Jožefa na Dvoru hoteli odnesti celo vršiča. Bili so ga po glavi, da bi ga omanili. Ker se je žival preveč drla, so se tatovi

ustrašili in zbežali. Zjutraj so Gravnerjevi našli žival v takem stanju, da so jo morali zaklati.

Za tato ni ne duha ne sluha. Naj danes še povemo, da so naši fantje na svečnico v lepih vrstah odkorakali na nabor v Gorico ter veselo prepevali slovenske pesmi. Tako je prav!

TRŽIČ

V zadnji številki smo poročali, da je splula v morje motorna ladja Rosandra. Preteklo soboto pa so splovili še minolovca »Alloro« in »Edera«, ki so ju naše ladjedelnice zgradile za italijansko mornarico. Pri veliki slovesnosti je mornarico zastopal admirал Bigi. Svečanosti so se udeležili številni zastopniki državnih, vojaških in cerkvenih oblastev.

Sedaj gradijo v Tržiču še 11-tisočtonska ladja, 36-tisočtonska petrolejska ladja za družbo Esso in dve petrolejski ladji po 19 tisoč ton za italijanske pomorske družbe. Tem je zagotovljeno delo do 1960. leta. Admirál Bigi je z izbranimi besedami pohvalil vodstvo in delavstvo tržiških ladjedelnic ter obljubil, da bo mornarica tudi v bodočnosti naročevala ladje v našem mestu. Zato upamo, da naročila ne zmanjkajo tako hitro, kar je izredno tolažljivo za vse delavce tržiškega okraja. V kratkem bo mogoče zaposlit tudi tiste delavce, ki so bili začasno odpuščeni, pozneje pa še nove.

JAMILJE

Vsi Kraševci iz sreca pozdravljajo vest, da se bo obnovila in popravila cesta, ki je vezala Devetake in druge kraške vasi z Opatjim selom. K obnovi poti bo prispevala, kakor čujemo, s primernim zneskom država, ostalo bo pa dodala naša občina.

Zares že skrajni čas je, da se to prepotrebno javno delo izvede, saj moledujemo zanj že leta in leta. Naj uporabimo priliko za prošnjo in opomin na pristojna oblastva, da bi ne pozabila na ljudsko šolo v Jamljah. Da bo zgrajena do začetka prihodnjega šolskega leta, kakor nam je bilo že večkrat obljubljeno, je treba v kratkem začeti z deli. Javna uprava mora paziti, da ne prelahkomiseln razočara upanja ljudstva! S takim ravnanjem bi ustvarila v obmejnih krajih le hudo nevoljo. Zato pričakujemo, da bo dana obljuba pravočasno izpolnjena.

IZ SOVODENJ

Kavo in sladkor za mesec februar so že začeli deliti. Dobi ju vsak po običajni ceni in količini. Na občinski oglasni deski naj si neposredni kmetovalci ogledajo seznam posestnikov in njihovih družinskih članov, ki imajo pravico do bolniške pomoči. Morebitne pritožbe proti seznamu se vlagajo na prefekturo, in sicer na kolkovanem papirju za 100 lir. Pritožbe je treba narediti do dne 1. marca.

Nasi nogometni se kar dobro drže. Pred preteklo nedeljo so premagali četo iz Marijan z izidom 2:1. Če bodo zmagali še v Zagaju, pridejo v tekmovanju za prvenstvo v naši deželi na prvo mesto.

IZ DOBERDOBA

Vsi Kraševci beremo z zanimanjem in vesikim zadovoljstvom tržiške dopise v Novem listu, ki govore o velikih delih v tamkajšnjih

ladjedelnicah. Naši delaveci se razveselijo vsake vesti o naročilih novih ladij, saj je njihovo življenje zelo odvisno od ladjedelnic.

V zadnjem času nas je nekaj nedelj zaporedoma obiskalo obilo tržaških in goriških loveev, ki so napovedali boj lisicam. Zdi se nam pa, da niso imeli posebne sreče.

Pred nedavnim smo v Novem listu omenili, da nismo prav nič zadovoljni s pošto, ki je neredna in prepočasna. Ponavljamo zahtevo, naj bi se nam v prihodnosti pošiljke redneje in hitreje dostavljale. Le malo dobre volje je treba, pa se vsa stvar lahko uredi tako, da bomo Doberdobezi zadovoljni.

NOVA HIRALNICA V LOČNIKU

Svojčas smo že poročali, da je mestna uprava kupila veliko zemljišče v Ločniku, kjer naj bi se zgradila nova hiralnica. To je zares neodložljivo delo, ker stari in od dela one-mogli ljudje nujno potrebujejo zavetišča. Nova zgradba bo stala 300 milijonov lir. V zavetišče bo sprejetih 300 ljudi. Upamo, da se bodo dela lahko v kratkem začela.

HUDA STANOVARNSKA KRIZA

Kako strahotno muči revne sloje stanovanjske krize v Gorici, nam dokazuje tudi oddajanje stanovanj v novi hiši v ulici Lantieri. Za 9 stanovanj je zaprosilo nič manj kot 500 oseb.

Komisija, ki ima nalogo oddajati stanovanja, nima lahkega dela. Njen trud je nekoliko olajšan s tem, da nima nihče pravice do priziva na sodnijo.

GORIŠKI PUST

Kljud hudemu mrazu je goriški pust zelo živahen. Obe zadnji nedelji sta se od Goriščka skozi glavne mestne ulice vila dolga pustna sprevoda. Na stadionu pri Sv. Roku so izbrali »damo bianco« pustno kraljico. Njenovo vladavino so slovesno razglasili v nedeljo zjutraj na Travniku. Popoldne pa je bila tekma med 16 alegoričnimi vozovi in raznimi maškaradnimi skupinami. Ako človek pomisli na množico brezposelnih, na veliko revščino in na pičlo letošnjo zbirkzo za zimsko pomoč, zgubi kaj kmalu veselje do pustnih norij, ki požrejo ogromno denarja. Še bolj se zresni, ko zve, da se vseh teh pustnih prireditve udeležujejo tudi najvišji predstavniki oblastev.

SMRTNA PROMETNA NESREČA

Ko je v ponedeljek zjutraj šla magistratna uradnica g. Braulin v službo, jo je v ulici V. Veneto podrl avto. Zaradi hudi poškodb je uboga reva umrla kmalu potem, ko so jo pripeljali v bolnico.

Pokojnica je bila izredno vestna in natančna uradnica. Sprejemala je smrtnje prijave in izdajala mrtvaške liste. V lepem in hvaležnem spominu jo bomo ohranili tudi Slovenci, ker je bila tudi do nas ljubezni in vedno ustrežljiva, česar žal ne bi mogli napisati o vseh uradnikih.

Res je že skrajni čas, da oblastva končno ukrenejo vse potrebno, da se preprečijo smrtnje nesreč. Tudi sodnija bi morala bolj strogo postopati proti brezvestnim vozačem, saj presega število nesreč na Goriškem že vsako mejo. Naj odgovorni krogki pogledajo malo v Švice in proučijo, kako tam skrbijo za osebno varnost državljanov.

Pri nas pa zdaj pa zdaj nekoliko zakričijo in nalepijo nekaj razglasov, a vse ostane pri starem.

Beneška Slovenija

IZ VIDMA

V nedeljo se je v našem mestu in po vsej zapadni Furlaniji razširila vest, da je sv. stolica imenovala za videmskega nadškofa msgr. Zaffonata, dosedanjega škofa v Vittorio Venetu.

Med prvimi, ki je čestital našemu novemu nadpastirju, je bil goriški nadškof msgr. Ambrosi. Sedanji videmski nadškof je dobro znan tudi Goričanom. Mudil se je večkrat v Gorici, kjer je ob zadnjem evharističnem kongresu tudi pridigal.

Beneški Slovenci upamo, da bo poznavanje goriških narodnostnih razmer podpiralo našega nadpastirja v dobi volji in v zares katoliškem hotenju, da prekliče vse krivčne jezikovne uredbe v cerkvah Beneške Slovenije, ki jih je izdal njegov predhodnik. Z njimi ni pokojnik le težko krišl pravice vernikov, marveč rušil tudi temelje cerkvenega prava in katoliške morale.

Slovensko verno ljudstvo iskreno pozdravlja svojega novega nadpastirja in mu izraža svojo sinovsko vdanost.

IZ ČEDADA

Hud mraz je zajel tudi naše kraje; že od 1. t. m. kaže toplomer stalno 10 stopinj pod ničelo in vrh tega piha še čedadski veter. Kdor le more, se tišči pri peči in gre na ulico le, če ima nujne opravke. Kdor se doma

dolgočasi, gre v toplo kavarno, kjer ne manjka prijateljev, ki razpravljajo o sibirskem mrazu in dnevnih dogodkih. Največ se te dni govori o »Pohujšanju v Šentlenarski dolini«.

Spravil ga je na dan seveda z velikimi črkami in kričečimi naslovi »Messaggero Veneto«: »V pristno italijanskih nadiških dolinah v Kosci nočejo novega duhovnika v cerkvi. Dolinci so vikarju prepričili vhod v župnišče in pričakujejo, da jim novi nadškof pošlje italijanskega duhovnika.«

Bog pomagaj! Kaj se je zgodilo v Kosci? Upor, revolucija? Čudaški don Boldarino, stodstotni sodelavec »komitaže«, je po dolgem oklevanju in upiranju vendar pobral šila in kopita in jih prenesel v nam neznanem kraju ter prepustil novo ustanovljeno župnijo Kosco župniku g. Jožefu Kijačiu, bivšemu trémunkemu vikarju. To je silno razkačilo znane »italianissime«, ki jim je povrjena varnost nadiških dolin pred slovensko nevarnostjo. Svet naj zve, da koziski verniki ne marajo slovenskega župnika, pač pa hočejo zopet Boldarina. Ko je 28. januarja novi župnik pripeljal v Kosco svoje pohištvo, so tam čakali domači možje, da bi spravili pohištvo v župnišče. Hiša pa je bila trdo zaklenjena in tisti, ki je imel ključe, jih ni hotel dati, češ da je župnišče vpisano v zemljiški knjigi na njegovo ime in da je zato pred zakonom on lastnik. Ta don Bol-

darinov podrepnik, ki so ga zaščitniki dobro poučili, nikakor ni hotel izročiti ključev. Tako je nov župnik ostal s pohištrom v najhujšem zimskem mrazu na cesti. Neorožniki ne sodnik ne polkovnik Olivieri niso mogli prepričati gospoda Chiua (Čuka), da bi izročil ključe. Ko so prišli omenjeni gospodje prepričevali g. Čuka, se je mož uprl in z njim nekateri drugi čuki in sove, to se pravi »ljudstvo« nadiških dolin. Drugi dan je »Messaggero« seveda priobčil hrupni članek proti Slovencem. Don Boldarino, ki je stalno v zvezi s čuki iz Kosce, je bil tako maščevan!

Ker ni »komitat« uspelo uničiti slovenskih duhovnikov s pomočjo cerkvenih in civilnih oblastev niti s spomenicami in ne s protesti, ovadbami, slepimi okrožnicami in obrekovanji, hočejo to doseči po »volji ljudstva«, katerega tolmač je »Messaggero«.

O namenih in ukrepih cerkvenih predstojnikov so dobro poučeni od don »Boldarinova«, ki so še ostali v nadiških dolinah in pomagajo rušiti vero našega ljudstva.

Mislimo, da cerkveni predstojniki dobro poznavajo razmere, vse, »čuke« in »boldarine« ter da bodo vse lepo uredili v korist katoliške Cerkve.

Da bi »Messaggero« še više dvignil prah in vznemiril javnost, se je obregnil tudi ob letosnjem Trinkov koledar pod naslovom: »Il Trinko koledar corregge il Papa«. V članku opozarja notranje ministrstvo, da je koledar nevaren za širjenje komunizma v teh krajih.

BELI GRAD

ZAKLETI GRAD

Ta je že hotel odstopiti, ker ni mogel v svojem poštenju priznati potrebe vojnega klanja. Prej je še poslal odposlanca, generala orožnikov Cerica, v Rim, da bi v palači Venezia, kjer je Mussolini koval slavohlepne načrte o velikanskem afriškem imperiju, povedal, da se Etiopsko podkraljestvo ne bo moglo upirati desetkratni premoči. Vse je bilo bob ob steno.

Nazadnje se je podkralj odločil, da pojde sam v Rim. V začetku aprila je z letalom priletel v prestolnico. Neodločnemu kralju, ki je v važnih trenutkih države zbiral stare novice, je dokazal, da bo Italija zaradi črnegga vodje zgubila vojno in kolonije. Viktor Emanul je sicer prikimal, vendar je mlademu princu tudi povedal, da se vojak ne smeti nikdar batiti. Stari mož, ki je kraljestvo le na zunaj predstavljal, je z očitkom Amadeju skušal prikriti le svojo lastno strahopetnost pred dejanskim voditeljem države.

Iz Kvirinala se je princ odpeljal k Mussoliniju. Pogovor je bil buren in poln medsebojnih očitkov. Savojski princ je bivšemu ljudskošolskemu učitelju zabrusil v obraz: »Vlada se za Abesinijo ne briga nič; hoče iz zemlje in ljudstva vse izzeti, dati pa ničesar. Manjkajo ceste, šole, zdravniki. Za obrambo dežele ni nič poskrbljeno. Prihaja pa tja samo dosluženi strankini pristaši, ki so slabši kot prejšnji neguševi rasti!«

Mussolini je ves zaripljen odškočil s stola in tolkel po mizi; pene so se cedile iz ust, ko je bruhal:

»S Savoje ni mogoče delati! Italijanski veliki imperij se bo ustvaril na bajonetih

širnih sraje, z našimi topovi, ki bodo pregrmeli ves črni kontinent. Vojna je potrebna, ker jo hoče narod!« Ob teh besedah se je začulo s trga Venezia tuljenje: »Hočemo vojno, hočemo vojno! Du-ce, du-ce!«

Črni gospodar je končal svoje besede: »— Visokost, vojno hoče, kakor čujete, sam narod,« in je pokazal s cesarskim zamahom na trg.

»Ekscelenca, brez orožja ne more biti vojne; orožja nimamo. Vojna pomeni konec italijanskega imperija,« je pribil princ in odkorakal skozi dolgo dvorano. Mož na drugem koncu sobane je pa stopil na balkon in zarjur v množico: »Sveto vojno hočete?«

»Da, du-ce, du-ce!«

»Imeli jo boste,« in je dvignil desnico v pozdrav.

Princ je še isti dan odletel poln temnih služenj, a junaško, svoji usodi naproti.

Nekaj tednov je že bil podkralj v Adis Abebi. Bistro je opazoval, kaj se godi na mejah kolonije. Njegovi obveščevalci so točno prinašali obvestila, da se Angleži v Sudangu in Keniji pripravljajo z vsemi silami na vpad v Abesinijo. Le britska Somalija, tako so pravila poročila, nima dosti vojaštva.

Na pritisk podkralja je končno fašistična vlada poslala nekaj starih tankov in letal. To orožje je pa tudi bilo zadnje, ki je prišlo skozi sueski prekop, ker so Angleži že nekaj tednov zatem zaprli to edino pot iz Evrope v Abesinijo.

Amadej je bil z maloštevilno armado in zastarelim orožjem obkoljen ter odrezan od domovine.

Po vojni napovedi je skušal nekoliko zrahlati obroč, ki ga je vedno bolj stiskal. Z nekaj divizijami in tanki je udaril na Britansko Somalijo. Njegove čete so vedno globlje prodirale v osrčje pustinj in puščav in doma so listi peli slavospeve prvim velikim uspehom. V resnici pa je bil pochod v prazno in pusto deželo velika strateška napaka. Dragocene zaloge nafta so tanki in dolge avtomobilске vrste kar pozirale na tisoče kilometrov dolgi poti proti Arabskemu morju. Iz Italije pa ni prišla več niti kaplja te dragocene tekočine, ki je tako nujno potrebna moderni armadi. Napad v Somalijo je vidno zmanjšal tudi zaloge streliva in živeža. Prepozno so v glavnem stanu v Adis Abebi uvideli, da je šlo vse po britanskem načrtu: sovražnika zvabiti daleč proč od oporišč, ga razredčiti in mu sprazniti zaloge.

Morda bi se še dal rešiti položaj italijanskih čet v Abesiniji, toda načrt se je izjavil zavoljo prinčevega poštenja, ki ni hotel prelomiti vojaške prisipe in dane besede.

(Dalje)

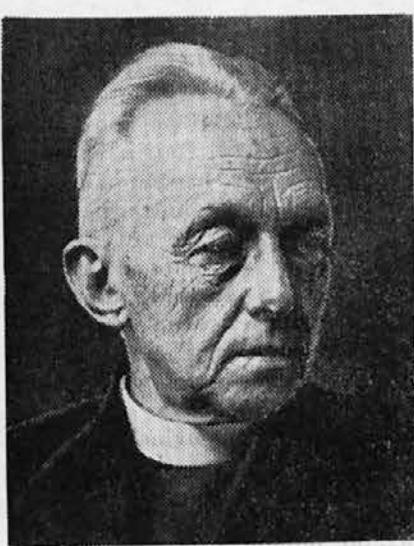
TOVARNA
Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje itd. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Finžgarju 85-letniku

Ob čudnem molku slovenskega tiska čutimo še večjo dolžnost, da čestitamo k visokemu jubileju neštora slovenskih pisateljev F. S. Finžgarja, ki te dni še duševno čil praznuje svoj 85. rojstni dan. Finžgarjevo literarno delo je že od zdavnaj obča last slovenskega naroda, ki v njem ne vidi samo enkratnega oblikovalca slovenske besedne umetnosti, ampak tudi človeka, ki je uravnal vse svoje javne delovanje po koristi svojega naroda. Bil je v najvišji meri to, kar se danes pravi — angažiran umetnik, umetnik kristjan, ki je nadaljeval častno tradicijo slovenskega duhovnika-pisatelja in javnega delavca. Prav do zadnjega časa izkazuje njegovo pero jsto bistrost in jedratoč, ki s' odlikuje njegovega že klasičnega sloga. Zato slovenska javnost z največjim zanimanjem pričakuje knjigo njegovih spominov, ki jih zdaj piše. Zelimo mu, da bi njegovo pero ostalo še dolgo delavno, njemu v zadoščenje, nam pa v spodbudo in krepilo.

Skupina tržaških kulturnih delavcev

Težko pričakovanje

Državna založba Slovenije, ki je največja in najbogatejša slovenska založba sploh, ima za letos v načrtu izdajo samo šestih izvirnih slovenskih pripovednih del. Pa še med temi bosta dva ponatisa, namreč 5. zvezek Bevkovih zbranih spisov in Cirila Kosmača »Balada o trobenti in oblaku«, ki bo izšla prej v neki reviji. Med najavljenimi izdajami s' tudi romana Borisa Pahorja »Onkraj pekla so ljudje« — tako je spremenil naslov — in Alojza Rebule »Babilon«. Romana sta bila, kot znano, nagrajena pri lanskem razpisu Državne založbe Slovenije za najboljši še ne objavljeni deli. Od nagrjenih knjig izide poleg Pahorjevega in Rebulovega romana samo še roman Manice Lobnik »Gorniki in čas«. Ni pa med najavljenimi deli letos nenagrajenega romana še skoraj neznanega pisatelja Daneta Debića iz Savinjske doline »Brez milosti«, ne prav tako nagrajenega romana Vitomila Zupana »Vrata iz meglevlega mesta« katerega odlomki so bili že tiskani v neki reviji pri razpisu. Tudi odkupljena zbirka novel Janeza Gradišnika ni zapopadena med letošnjim izdajami založbe.

Ni se mogoče ubraniti misli, da je založba vse preveč brezbržna za izdajanje izvirnih slovenskih del in da vodi pri tem vse preveč neko posebno politiko. Moderne založbe so tako organizirane, da je roman v štirinajstih dneh po prejemu rokopisa lahko že na knjižnem trgu. Z ozirom na to je Državna založba Slovenije več kot počasna, tudi če se upoštevajo tiskarske težave. Potem tudi ni čud-

no, da izide vsako leto manj slovenskih knjig. Letos bo izdala Državna založba samo prevodov iz srbohrvaščine enako število kot izvirnih slovenskih del. Manjka samo še, da bi začeli izdajati srbohrvaška dela v izvirniku, saj slovenski pisatelji menita lahko čakajo. Založba pa tudi nima obzira do slovenske javnosti, ki po pravici težko čaka — posebno še z ozirom na sedanjo sušo v slovenski literaturi, da bi dobila v roke pri razpisu nagrajenih dela in da bi jih lahko primerjala med seboj.

mz

— o —

Lep uspeh naše umetnice

Pretekli ponedeljek je mlada goriška pianistka Damijana Bratuž priredila uspel koncert v Novi Gorici. Na sporedno so bile Schubertove, Chopinove, Clementove, Debussyjeve in Bravničarjeve skladbe. Umetnica je zaigrala tudi znano fantazijo v C-molu Wolfganga Mozarta, čigar dvestoletnico rojstva proslavljamo letos.

Damijana Bratuž je ena izmed redkih slovenskih umetnikov, ki žive v zamejstvu. Učila se je pri znamen glasbenem vzgojitelju Constantinišesu v Trstu, kjer je tudi diplomirala. Ker je nadarjena in delavna, si je utrla pot v slavne dvorane v tujini. Do slej je gostovala v Italiji, Avstriji, Zahodni Nemčiji, Franciji in Svici. Stalno nastopa na tržaški, koperški in ljubljanski radijski postaji. Večkrat je nastopila tudi v francoskem in avstrijskem radiju.

O izobraževanju učiteljev

Pred dnevi sem listal glasilo zveze švicarskih učiteljev — »Schweizerische Lehrerzeitung«. Pozornost mi je vzbudil poziv na vpis učiteljev v tečaj na praktičnega ročnega dela in drugih predmetov.

Omenjeni tečaji so razdeljeni v naslednje strokovne skupine: kartonaža in knjigoveštvo, mizarstvo izdelovanje reliefov, botanika, vrtnarstvo, metodika risanja, dekorativno risanje in slikanje in modeliranje. Poleg teh praktičnih predmetov pa lahko obiskujejo tečajniki še nauk o metodiki pouka nemškega in francoskega jezika. Pri nekaterih predmetih so še podskupine za nižjo, srednjo in višjo stopnjo.

Nikakor ne smete misliti, da je pouk brezplačen. V vsaki skupini traja poučevanje približno 3 tedne, plačati pa je treba tudi do 50 švic, frankov, kar bi bilo približno 7.500 lir. Za vsakega tečajnika mora še posebej prispevati občina, v katere področju po učuje.

Prijave za te tečaje pa so vendarle številne.

In pri tej priložnosti sem se spomnil na učitelje, ki poučujejo na šolah Tržaškega ozemlja. Kolikšen odstotek učiteljev bi pristopil k takšnim strokovno-izobraževalnim tečajem?

Pravzaprav, zakaj se sploh tako sprašujem? Dovede se mi, da ni med našim učiteljstvom takoj zanimanja za njihov poklic, da ni take požrtvovalnosti, da bi bil pouk čim zanimivejši in bogatejši življa prikazovanja življenja v naravi.

Menda se mladi učitelji ne zavedajo, da jim da

učiteljišče samo najvažnejše osnove njihovega strokovnega dela. Vse ostalo si pa morajo pridobiti sami. Posegati morajo po strokovnem čitvu, vsestransko se morajo oblikovati.

Ali znajo povedati mladi učitelji pri pomladanskem sprehodu v naravo, kako je ime temu ali one na drevesu, ali poznao cvetje, ki ga nabirajo deklince, ali kako je ime ptici, ki je sedla na bližnjo vejo? Ali povedo mladini kaj o življenju v žabji mlaki?

Pouk prirodoslovja ni uspešen, če otroci ne vidijo poskusov. In kako jih boš napravil, če nima šola dragih učil? Le malo dobre volje je treba, pa si jih sam sestavš. Prebiraj knjige, pa se boš marsičesa naučil!

Nekdaj sta bili glavni in najbolj učeni osebi v vasi župnik in učitelj. Ali bi še znali naš šolnik kaj povedati vaškim ljudem o zgodovini, tehniki, umetnosti, socialnih vprašanjih in še o vse mogočih drugih stvareh, ki se nepravilno prepletajo z osebnostjo?

Učiteljsko delo ni odmerjeno po urah kakor delo uradnikov, ampak zahteva požrtvovalnosti. Toda ta požrtvovalnost jima mora biti v veselje in od nje bodo imeli vedno zadoščenje. Saj dajejo prvo vzgojo in prve nauke mladini, ki pojde po tisti poti, katero ji bodo oni pokazali. Od njih je odvisno, če se bodo iz teh otrok razvili možje in žene, katerih izobraženost bo v čast našemu narodu.

Ob koncu preteklega leta je v srbskem prevodu izšel znaten Bevkov roman Kaplan Martin Cedermac. Na srbski jezik ga je prevedel Milan Rakovičević, kačerega poznamo po prevodih raznih slovenskih književnih del, zlasti Prešernovih Poezij.

Prav je, da se tudi srbska javnost seznaní s tem odličnim slovenskim romanom. Kaplan Martin Cedermac ni namreč samo Bevkovo najbolj neposredno in oblikovno najbolj dognano delo, temveč je tudi važen časoven dokument. V njem je pisatelj pričal usodo Beneških Slovencev v obdobju fašizma in veličino borbe, ki je našla v duhovniku Cedermacu svojega he ojskega nosilca.

Beografska založba Rad je pred krajem izdala v srbskem prevodu Kersnikovi deli Ciklamen in Očetov gospod Jurčičev roman Deseti brat. Lani je ista založba izdala nekaj Cankarjevih spisov. Založba si je postavila nalogu, nuditi šolski mladini in ljudem s povprečno izobrazbo načrtno urejene zbirke izbranih del jugoslovenskih piscev.

Svetovno znani slovenski vijenčanec Igor Ozim je odpotoval v Anglijo, kjer prireja sedaj koncerte. Od tu bo odšel gostovati na Svedsko, v Švico in Zahodno Nemčijo. V marcu bo najbrž nastopil na nekaterih velikih koncertih v Italiji.

SEMAFOR

ODPRTO PISMO

Dragi France!

Namesto da bi pobral slog z naših proslav — »Svet praznujemo obletnico smrti našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna...« — se, kakor vidiš, obračam nate čisto po domače, brez obveznih fraz, kot človek k človeku.

Bog vanjuj, da bi Ti zaradi tega mislil, da imam kaj proti Tvojim proslavam, nasproto. Mislim, da je to celo edini način, da se naš narod opere sramote, da ni kupokil niti 600 izvodov Tvojih prvih Poezij. Le da je pri teh Tvojih proslavah zadnje čase nekaj, kar mi ne gre v račun. Ne gre mi tisti izključno možgansko-tehnični slog, s katerim Te obravnavajo. Tisti način, ki po malem grozi, da napravi iz Tebe, pesnika, nekakšen častitljiv predmet za družboslovce.

Zakaj to bi hotel ob tej Tvoji obletnici poudariti: da pesnik ni družboslovje. On prvenstveno ni mislec ne borec ne usmerjevalec, ampak je predvsem — čeprav ne izključno — glasnik čustva. To reje srca. Mokroveteče rožce poezije iz srca svoje so kali pognale. Zato mi je tako tuje, ko gledam, kako se neka samovšečna modrost ukvarja s tabo v secirnicu.

Gоворiti o srcu, France, pa je danes prav tako nebogljeno kakor za Tvojih dni. Koliko namreč srce šteje na lestvici človeških vrednot, si sam najbolje izkušil. In zadnjih sto let, kar nas loči od Tebe, je to ubogo srce občepelo na istem zadnjem klinu kakor neko. Pred njim se zvrščajo vse drugačne stvari, najvišje valuta, kakor za Tvoje dni.

Pošlanstvo pesnika pa je prav v tem, da gradi na srcu, na tem vogelnem kamnu vsega človeštva, ki ga zidarij zavračajo. Zavračali pa ga bodo do konca dini kljub vsem napredkom, izumom in revolucijam, ker bi svet drugače ne bil svet. Odtod trajnost tega poklica, ki mu je ime poezija. In odtod tudi njegova naprednost, kakor se temu danes pravi. Naprednost, ki bo pesniku dala место zmerom v opoziciji. Zakaj ne bo je družbe, ki mu ne bi nudila građiva za odpor. Srce, katerega glasnik je, se bo upiralo, dokler bo en sam človek jačen, dokler bo eden sam zatiran, dokler bo eden sam nesvoboden, dokler bo en sam človek ponižan in razčlenjen v svoji človečnosti. »Naj živi dokaj dni vse, kar nas dobrih je ljudi.« Nisi rekel ne »izobraženih ne brihtnih ne pravovernih«, ampak dobrih. Kako neaktualno, France: živelib dobr! Po vseh živio, ki smo jih slišali — živelib srce!

Vidiš, pa prav to Tvojo neaktualnost sem hotel poudariti, France Ribičev. Zakaj prav ta neaktualnost te dela danes bolj aktualnega kot kopico drugih, živih in prhajočih, ki docirajo, pišejo knjige in vlečejo honorarje. Saj tudi ko ne bi bil avtor Poezij, bi bil vreden proslav zaradi tistega programa. Toda kaj bi se lovil z besedami: moral si jih izreči prav zato, ker si bil velik poet.

V kozarcu na mizi imam šopek trobentov. Našel sem jih zaledene na gmajni. Rad bi jih videl na Tvojem grobu — poleg drugih rož tudi te zaledene marjetice s Tržaškega brega.

Tvoj POLIKARP

GOSPODARSTVO

VPRAŠANJE KRIŽANCEV V VINOGRADNIŠTVU

Do pred 100 leti je bilo pri nas vinogradništvo zelo enostavno, saj tedaj niso poznali ne oidijske peronospore in tudi ne trte uši, ki so že resno ogrožale obstoj evropskega vinogradništva. V teku let so našli sredstva proti tem škodljivcem, a se je zato predelovanje vina značno podražilo. Potemtakem je umljivo, če je nastalo stremljenje vzgojiti take sorte, ki bi uspešno kljubovalo škodljivcem. Napravljenih je bilo na milijone poskusov: Iz Amerike so bili prenesli sorte, kot so izabela, ki je pri nas znana pod najrazličnejšimi imeni (francoska, amerikanka, katanija itd.); iz ameriških divjih vrst so skušali vzgojiti nove sorte. Od tod med drugim današnji »klinton«, ki se je pri nas razširil posebno po prvi svetovni vojni; mnogi so skušali križati evropsko žlahnto trto (*vitis vinifera*) z ameriškimi divjimi sortami in je tako nastalo na tisoče novih sort, ki jih vse skupaj štejemo k družini »samorodnic« ali šmarnic (produttori ibridi).

KAKŠNA JE VREDNOST SAMORODNIC?

Izkusnje zadnjih desetletij pravijo, da ni nobene samorodnice, ki bi bila popolnoma odporna proti trtni uši (filokseri). Ravn tako še ni odkrita nobena, kateri bi peronospora in odijski prav nič ne škodila. Izkazalo se je tudi, da ni mogoče vina samorodnic starati ali hraniti za več let, ker so podvržena vplivom zraku in zelo spreminjajo barvo.

Kljub temu so se samorodnice zelo razširile v nekaterih državah. Strokovnjaki so ugotovili, da spada v Franciji, v najbolj klasični deželi vina, k samorodnicam ena petina vseh trt. Enako je tudi v Avstriji, na Ogrskem in deloma tudi v Jugoslaviji. V Italiji je bil 1. 1931 izdan poseben zakon proti širjenju samorodnic, a ker niso zakona strogo izvajali — in to velja še vedno — se je širjenje le nekoliko upočasnilo.

V Franciji je bil 8. septembra 1955 izdan poseben odlok, ki omejuje število samorodnic na 25 vrst. Med dovoljenimi so tudi nekatere sorte, ki se v naših krajih niso obnesele. Najboljše samorodnice so danes: Bacò 1 (— 24.23), Seibel 5455, Seibel 10.173 in mogoče še Seyve Villard 12.375. Vse druge niso vredne, da jih gojimo; med te spadajo tudi izabela, klinton, noah itd.

KOLIKO ČASA DELUJEJO GNOJILA V ZEMLJI?

Gnojnica pokaže vso gnojilno silo takoj — že v nekaj dneh —, izčrpa pa jo že v prvem letu.

Hlevski gnoj izrabi polovico gnojilne moči v prvem letu, ostala polovica koristi še v naslednjih 3 letih.

Dušičenata umetna gnojila se skoraj vsa iztrošijo že v prvem letu, le pri apnenem dušiku (calciocianamide) in žveplenokislem amoniaku (sulfato ammonico) ostane okoli 10% gnojilne moči še za drugo leto.

Gnojilna moč superfosfata se iztroši za 70% v prvem letu, za ostalih 30% pa v naslednjem. Thomasova žlindra deluje bolj počasi: polovico gnojilne moči pride v po-

stev v prvem letu, 30% v drugem in ostalih 20% v tretjem.

Kalijeva sol — klorat ali sulfat — se izrabi že v prvem letu.

O KOKOŠEREJI POMNI,

da od erkunjenih piščančkov jih najmanj 10% pogine zaradi mraza;

da so piščanci udarjeni na žita, a da jih ne smeš krmiti samo s temi. Potrebujejo tudi zelenjadi in jim najbolj prija nekoliko ribje ali mesne moke med ostalo krmo;

da je potrebno takoj odstraniti piščanca, ki bi se obotavljal jesti. To je namreč lahko začetek bolezni, ki bi mogla uničiti vse živali v kurniku.

TUDI ČEBULO NAPADA PERONOSPORA

V okolici Chioggie so ugotovili, da povzroča peronospora hudo škodo tudi čebuli. Zato je potrebno čebulo poškropiti z raztopino modre galice, brž ko opazimo, da začenja prvi list rumeneti.

NOV NAČIN BOJA PROTI GOSENICAM

Zadnje poletje se je pojavilo v Angliji toliko gošenic kapusovega belina, da se je na nekem mestu moral celo ustaviti vlak, ker so gošenice v velikih množinah hotele prekoračiti železniško progo: vlak jih je toliko pomastil, da so se mastna kolesa vrtela vedno na istem mestu. — Medtem so odkrili neko kužilo (virus), s katerim poprašijo liste in

Sportni pregled

OLIMPIJSKE IGRE

S slavnostnim sprevodom, v katerem so nosili 24 olimpijskih in 32 zastav sodelujočih držav, s slavnostnim govorom Avery Brundagea in z olimpijsko himno so bile v nedeljo zaključene VII. olimpijske igre.

Pri igrah je sicer nastopalo 32 držav, vendar jih je le 13 doseglo razna odlikovanja. Najbolje se je odrezala Rusija, ki je odnesla 7 zlatih, 3 srebrne in 6 bronastih kolajn. Največ so jih pobrali v dresanju in tekih. Za njih pride malo Avstrija, ki ima najmočnejše alpske smučarje sveta, saj so zasedli prva mesta v vseh 3 alpskih disciplinah za moške: veleslalomu, slalomu in smuku. Vse je nadkrilil 21-letni klepar Toni Sailer, ki je prvič v zgodovini zimskih iger odnesel domov kar 3 zlate kolajne in s tem priznanje, da je najboljši alpski smučar sveta. Poleg tega so si osvojili zlato priznanje tudi v dresanju dvójic ter 3 srebrne in 4 bronaste medalje. V tekih so se izkazali Švedi in Finci. Poslednji so si osvojili 1. in 2. mesto tudi v skokih. Švedi so pobrali 2 zlate, 4 srebrne in 4 bronaste kolajne, Finci pa 3 zlate 3 srebrne in 1 bronasto. Sele za vsemi temi so Amerikanci, ki prednjačijo v umetnem dresanju, kjer so si tudi nabrajali kar 2 zlate in 2 srebrne medalje, nato še srebrno v hokeju in 2 bronasti. Sesta po vrstnem redu je Svica, ki ima odlične alpske smučarke. Osvojile so kar dve zlati priznanji, in sicer v smuku in slalomu, tretje so odnesli moški v bobu. Dobili so še 2 srebrni in 1 bronasto. Precej so razočarali Norvežani, ki so doslej veljali za najboljše med severnjaki. Pri skokih, ki so bili še 1952. le a nihova posebnost, so zasedli šele 9. mesto! Le na 15 km so slavili popolno zmago. Za Norvežani so se uvrstili Italijani, ki so odnesli prvo in drugo mesto v bobu z 2 osebama in srebrno kolajno v bobu s štirimi. Sledili Kanada z 1 srebrno in 2 bronastima. Nemčija z zlato in 1 bronasto, Japonska z 1 srebrno in na Poljska in Madžarska z 1 bronasto medaljo. Ostali 20 držav, in med njimi Jugoslavija, se je pa vrnilo domov brez favorit.

vse gošenice crknejo v štirih dneh.

Najbrž pa je enostavnejši način boja proti gošenicam: z gesarcem poprašimo liste in gošenice crknejo v nekaj urah.

PREVEČ PIŠČANCEVI

V vseh povojnih letih je Italija uvažala velike količine kuretine, posebno piščancev, katere je bilo mogoče prodati po dobri ceni. Zadnje leto pa se je po vsej Italiji tako razširilo vzgajanje piščancev na ameriški način — v baterijah — da je notranji trg že nasičen, tako da morajo velike množine zaklanih piščancev držati v ledenicah, ker jih ni mogoče prodati niti po znižanih cenah.

Postlane De Marzi, predsednik Zveze perutninarjev, se je zato obrnil na vlado in vprašal, ali ne bi kazalo onemogočiti vsak uvoz kuretine in olajšati izvoz odviškov. Ukrep bi koristil pasivni trgovinski bilanci.

PREVISOKA KMETIJSKA PROIZVODNJA V ZDA

Moderni načini obdelovanja zemlje so v ZDA zelo zvišali pridelke, tako da jih je preveč za notranji trg in redno izvozno trgovino. V zadnjih letih je država odkupovala vse odviške in jih potem skoraj darovala potrebnim državam, med katerimi najdemo tudi Italijo in Jugoslavijo. Sedaj pa hočejo ameriški gospodarstveniki kreniti na druga pota: Namesto da bi država odkupovala in potem darovala odvišne kmetijske pridelke, naj se kmetijska proizvodnja zniža, in sicer na ta način, da se obdelava manjša površina zemlje. Obdelovalno zemljo hočejo skrčiti kar za celih 10 milijonov ha. — Zato pa bodo dobivali ameriški kmetovalci nekakšno nagrado. — Torej nagrada za skrčenje proizvodnje!

Poleg Avstrije in Svice so se torej v srednjem in južni Evropi najbolje odrezali Italijani, ki so tekmovali na domačih tleh. Jugoslavija ni napravila slabega vtisa, čeprav so nas tekači in tudi Polda razočarali. Največja smola pa je bila v tem, da si je tik pred olimpijadami zlomil nogo Tjene Mulej. Zelo požrtvovalno so bili Cvenkelj, Zupančičev in Dornik. Prvi je dosegel v smuku 22. mesto in ne 42., kot smo zadnjič poročali, Dornik pa 29. in v slalomu 32. mesto med približno 100 tekmovalci. V skokih se je najbolje odrezal Zidar (20), sledita mu Rogelj in Polda z 21. in 22. mestom. Le v tej disciplini so pustili za seboj Italijane!

V alpski kombinaciji sta se Cvenkelj in Dornik uvrstila na 13. in 14. mesto, kar je še kar lep uspeh, in Zupančičeva na sedemnajsto mesto, tik za odlično Rusinjo Sidorovo. Ce pomislimo, da je bilo letos tako malo snega v Sloveniji in da tam ni žičnih vzpenjač, da bi se lahko vadili kot v drugih državah, smo lahko kar zadovoljni. Ce bodo to nadoknadi in bo smučarski šport še bolj zajel mase, tedaj lahko upamo, da se bodo leta 1960 na prihodnjih olimpijadah v Ameriki bolje izkazali. Vse to je pa bolj odvisno od države kot od državljanov.

NOGOMET

Po osemnajstem kolu stopata vedno bolj v ospredje Fiorentina in Milan. Na zadnjem mestu je sedaj Pro Patria, takoj za njeno nekoč tako slavna Bologna. Triestina se je tudi v nedeljo še kar dobro držala, saj je igrala neodločeno proti Sampdoriji. Tako si sedaj deli predpredzadnje mesto z Novaro.

Jugoslovani so še vedno na svoji turneji po Daljnem Vzhodu. V četrtek so premagali predstavnštvo kitajske armade kar s 6:1, nato pa še igralce mesta Pekinga s 3:1. Nogometisti Sarajeva so pospravili moštvo Makabi iz Tel Avivu z 2:0 in moštvo Hajpoel s 3:0.

NAMIZNI TENIS

Pred kratkim je bilo mednarodno srečanje za namizno tenisko prvenstvo Francije. Zelo dobro se je odrezal slovenski igralec Josip Vogrinc, ki je zasedel za Cehom Stipekom drugo mesto. Ob tej prilики je mlada angleška igralka Haydon porazila večkrat

(Nadaljevanje na 10. strani)

11

za
nase
nam
iajez
v
i
t
o
r
e
p
c

A
f
r
i
k
i

4

NA TIOLSKEM GRADU

Z dečkom, ki je postal dosti bolj zaupljiv, je stopala po strmi stezi navzdol in s polnimi pljuči vdihovala čisti zrak. Počasi bo tudi tu zavela pomlad, se je tolažila, in vse bo manj mračno in žalostno. Nepojmljivo

lep je bil pogled v daljavo preko travnikov in gozdov v doline in na gorske vrhove.

V vaški ulici jima je prišel naproti grajski Pepi, ki je odvedel Miheca, da mu pokaže gnezdo malih muck. Marlena pa je stopila v delavnico k čevljaru, ki jo je začudeno pogledal preko očal.

»Malo boste potrpeli, gospodična, bom brž pripravljen.« Marlena je sedla na nizek stol. Tedaj so se odprla vrata iz kulinje in mojstrova precej mlada žena je pokukala noter.

»Ej, tu pustiš sedeti gospodično,« je okregala moža. »Pridite z menoj. Pravkar sem skuhalo kavo. Pokusili jo boste, gospodična.«

Marlena je bila prisiljena stopiti za prijazno ženo. Sedla je na klop k peči in že je stala na mizi skodela kave s krofi.

»Tako, tako — Vi ste nova gospodična na gradu?« je pričela gospodinja in je zvedavo gledala Marleno. »Kako Vam je kaj všeč tam gori?«

»O, dobro,« se je Marlena izmikala.

»Samotno je za tako mlado gospodično, kot ste Vi, kaj ne?«

»Saj je Mihec, ki me zaposli ves dan. Dan mi ni predolg.«

»Ubogi dečko,« je vzkljiknila žena. »Res je že čas, da bi se kdo zanj zanimal. Ves bled je že od samega samevanja. Do danes ni še nobena dolgo vztrajala. Zadnja gospodična mi je pravila, da je tako skrivnostno — skoraj strašno na gradu. Prav nobeno čudo potisti strašni nesreči.«

Čevljarjeva žena je pogledala Marleno. Ko je opazila, da jo radovedno posluša, so se ji zableščale oči.

»Kaj niste še prav nič slišali o teh dogodkih?«

»Ne —,« je Marlena obotavljaje se zinila.

Bilo ji je neprijetno, da želi ženska opravljati grajske. Na drugi strani ji je pa prijalo, ker ni v resnici ničesar vedela o ljudeh, s katerimi je morala skupaj živeti. Opoldne je navadno kosila v družbi barona in njegove matere, katero je moral Ruprecht skoro nositi v jedilnico. Med jedjo je stvara zmerom govorila tako, da jo Marlena sploh ni razumela. Baron je bil do matere vedno

TEDENSKI KOLEDARČEK

12. februarja, nedelja: 3. pp., Benedikt, Evlalija
 13. februarja, ponedeljek: Albuin, Katarina Ričič
 14. februarja, torek: Pust, Valentin
 15. februarja, sreda: Pepelnica, Favstijn
 16. februarja, četrtek: Julijana, Onezim
 17. februarja, petek: Frančišek, Gregorij
 18. februarja, sobota: Simeon, Falvijan

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 8. februarja si dobil poz. na:	
ameriški dolar	636—638 lir
avstrijski šiling	23,50—24,50 lir
100 dinarjev	85—90 lir
100 francoskih frankov	156—159 lir
funt šterling	1630—1690 lir
nemško marko	148—150 lir
pesos	14—15 lir
švicarski frank	148,50—149,50 lir
zlati	730—735 lir
napoleon	4550—4650 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 12. februarja ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Glasba za naše majčke; 21.00 Radijski oder — Mihail Jeras: »Gospodična s potovanega urada«, veseloigrava v 3 dejanjih.

Ponedeljek, 13. februarja ob: 12.55 Slovenski motivi; 18.30 Začaranje police; 19.15 Radijska univerza; 21.30 Pevski duet in harmonika; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti.

Torek, 14. februarja ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder — J. Neestroy: »Veseli vrtinec« načo Nočni ples.

Sreda, 15. februarja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 18.45 Koncert tenorista Dušana Pertota; 20.30 Vokalni tercet Metuljček; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Cetrtek, 16. februarja ob: 19.15 Sola in vzgoja; 21.00 Dramatizirana zgoda — Ottavio Spadaro: »Trič« nato Večerne melodije; 22.15 Haydn: Koncert za violinino in orkester v C Duru.

Petak, 17. februarja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začaranje police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Prireditve in umetnost v Trstu; 21.30 Moški kvintet; 22.00 Predpostna razmišljajanja; 22.35 Chopinove skladbe.

Sobota, 18. februarja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 15.30 Kavarjniški koncert orkestra Carla Pacchiorija; 16.00 Sobotna novela; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 21.30 Koncert zobra Ivan Cankar.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje št. 204: Kako merimo maščobo smetane (fior di latte)? Po italijanski postavi mora smetana imeti najmanj 15%, najboljša vrste pa po 35% maščobe.

Odgovor: Komaj pomolženo kravje mleko vsebuje navadno 3 do 4% maščobe. Zelo redka mleka in le v izrednih razmerah vsebujejo manj kot 3%, mnogo pa vsebujejo tudi 5% in mleko krav Jersey celo 7,5% maščobe. Maslo vsebuje 78% do 82%. Odstotek maščobe v smetani pa je zelo različen. Pravo smetano lahko dobite samo s posnemalnikom. Novi posnemalniki so tako napravljeni, da dobiti 15 litrov smetane iz 100 litrov mleka, če nič ne spremišljate na bobenčku vijaš, skozi katerega teče smetana. Ce vsebuje pravtvo mleko 4% maščobe, bo smetana imela okoli 27% maščobe ($27 \times 0.15 = 4$). Ce bo mleko bolj mastno, bo tudi v smetani višji odstotek maščobe in obratno. Ugotovitev maščobe v smetani pa ni enostavna, posebno sedaj po vojni, ko nimamo v Italiji danske tekočine HOJBERG, ki je omogočila, da smo maščobo hitro določili. Sedaj imamo na razpolago samo švicarski način določevanja maščobe, tako imenovani GERBERJEV sistem. Pri tem je potrebno imeti poseben stekleni tolščometer (buttirometer), v katerega se odmeri določena količina dobro premešane smetane in se doda še žveplena kislina in amilni alkohol. Slednja dva imata nalogo raztopiti maščobo v smetani. V ta namen postavimo tolščometer v toplo vodo. Ko je to napravljeno, damo tolščometer v posebno centrifugo in vrtimo: z vrtjenjem se ločita težji del tekočine in lažji del maščobe. Nato postavimo tolščometer v navpično lego in na posebni lestvici tolščomera čitamo odstotek maščobe. Za določanje maščobe in smetani (in tudi v mleku) je torej potrebno imeti celo aparatu: primerne tolščomere, razne pipete za natančno odmero smetane, žveplene kisline in amilnega alkohola, posodo za toplo vodo, posebna stojalčka in centrifugo. Vsa ta aparatura za najmanjši obrat stane 15 do 20.000 lir. Za njeno uporabljanje pa je potrebno nekoliko strokovnega znanja, katerega si lahko kmalu vsakdo pridobi. Vrednost smetane je seveda odvisna od odstotka maščobe.

Vprašanje št. 205: Koliko lahko znašajo notarski stroški za daritveno pogodbo nepremičnine, katere vrednost se ceni na 100 tisoč lir?

Odgovor: Po notarski tarifi, ki je stopila v veljavo 1. januarja 1955. (zakon z dne 22. novembra 1954 št. 1158) bi moral znašati notarski strošek okoli 4 tisoč lir. Stroški v vaše breme, pa so še drugi, kot taksa za notarski arhiv, delež za Notarsko blagajno, izdajo prepisov, itd. Notarski zaslužek se tudi povira, če ni premoženjsko stanje nepremičnine jasne

in notar izgubi mnogo časa za zbiranje potrebnih podatkov.

Vprašanje št. 206: Rad bi poslal voščila po radiu Trst A. Prosim, da mi pojasnite, kaj naj naredim, da bo moji želji ugodeno.

Odgovor: Zadeva je zelo enostavna. Dovolj je, da napišete navadno pismo ter ga naslovite na radio Trst A, Trst, trg Oberdan 5. Besedilo, ki naj bi ga oddajali radio, mora biti med navednicami. Pismo morate podpisati ter navesti natanko naslov. Odjaha je brezplačna.

SPORTNI PREGLED

(Nadaljevanje z 8. strani)

no svetovno prvakinja Romunko Rozeanu in Avstrijsko Wertl.

ATLETIKA

Na mednarodnem atletskem tekmovanju v Kielu se je dobro odrezal Sanko Lorger, ki je zmagal v teknu na 50 m z ovirami in bil 4. v teknu na 50 brez ovir. Marjanovič in Milakov sta pa zasedla tretje mesto. Prvi v skoku v višino, drugi pa v višino s palico. Milakov je skočil 4,20 m, kar je že lep uspeh. Tekmovanje je bilo v zaprti dvorani. Kot vidimo tudi sedaj nihče ne počiva. Vsi se pridno vadijo za olimpijske igre, ki bodo jeseni v Avstraliji. Tu se bodo pomerili v vseh disciplinah razen v jahanju. Ta tekmovanja bodo v Stockholmhu na Švedskem in se je nanje prijavilo že 33 držav.

Izdaja Konzorcij Novega ista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V PETEK, 17. FEBRUARJA 1956, OB 20.30
 V KINODVORANI V SKEDNUJU

tarantela v treh dejanjih Eduarda de Filippa

GLASOVI VESTI

V SOBOTO, 18. FEBRUARJA 1956, OB 20.30
 NA KONTOVELU

tarantela v treh dejanjih Eduarda de Filippa

GLASOVI VESTI

Ijubezniv, a zelo se je, kakor da je težko živeti v njeni družbi. Dostikrat je Marlena premišljevala, kaj teži te ljudi. Nekaj jih mora, to je jasno občutila. Zato je napeto poslušala, ko je čevljarjeva žena zastokala:

»Da, da, — nesreča je grad že težko zadela. Začelo se je s starim baronom. Bil je navdušen lovec. Pa saj visi tam gori vse polno rogovja. Nekega dne so ga prinesli domov na nosilih. Po nesreči se je sprožila neka puška in zadela barona v sreč. Nekaj so namigavali na preprič s starejšim sinom. No, saj nisem nič rekla. Samo to Vam povem, gospodična, tam gori je bilo že dosti prepira. Stari baron je bil nagle jeze in strog do svojih treh sinov.«

»Trije sinovi so bili?« se je začudila Marlena.

»Da —, je gospodinj in glas postal vedno bolj tajinstven. »Tri postavne sinove, to se lahko pove. Zdaj pa je ostal samo še baron Andrej. Da, po tisti lovski nesreči, se je najstarejši, Ferdinand, ponesrečil v planinah. Spet so ljudje šepetal, da ni mogel živeti s krvido na vesti.«

»Kaj pa se je zgodilo z drugimi,« je preplašeno vprašala Marlena.

»Prišla je vojna; drugorjenec Konrad in baron Andrej sta bila vpoklicana. Baron Konrad je padel v Afriki.«

»To so bili strašni udarci za staro baronico,« je šepnila Marlena.

»In res so tudi bili! Toda — stara baronica je ohola, zelo ohola. Ni pokazala žalosti kot druge matere. Če povem pošteno, ona se je za Andreja v vojni le toliko bala, da bi ne zmanjkal naslednik na gradu — ne pa njen sin! Navadna ženska sem, — kaj takega ne razumem, a bo že pri gospodi tako. Vse mora teči, kot zahteva naslov in stan. Zato je bil tudi polom, ko je baron Andrej po enem letu prišel domov z neko Italijanko, ki ni nič imela in ni

nič bila. Kot neka ciganka se je zdela. Bila je lepa črnelaska — prava južna kri.« Zadnjo besedo je še poudarila: »Tu pa moram dati baronici prav. Vedno se je vlačila okrog po vseh in se spogledavala s fanti, pa je otroka čakala. No — tri meseca po porodu je padla s stolpa«, je končala zgovorna ženica.

Marlena je polna strahu in presenečenja poslušala to poročilo. Naravno — to ji je v marsičem pojasnilo obnašanje grajskih. Koga bi vrsta takih nesreč ne naredila otočnega, kot je baron, ali zadirčnega, kakor je stara gospa? »Hm, tisti stolp, napol porušen —« je mrmrala kot v mislih.

Oči čevljarjeve žene so postale majhne in lisičje: »Hm, — na pol porušen, toda ona je bila kot mačka; bi ne kar tako . . .«

»Mislite, da je namenoma storila?« je vprašala Marlena razburjeno.

Ženska je skomignila. »Namenoma? Jaz — ne vem.« Vrata so se odprla in čevljar je pomolil noter svojo sivo glavo.

»Zdaj pa kar pomerimo,« se je oglasil in karajoče pogledal ženo.

Marlena je stopila za njim v delavnico. Čevljar je pri meri pogodrnjal: »Mislim, da Vam je že kaj načekala? Vedno ji pravim, naj se ne meša v tuje zadeve, posebno ko jih še dobro ne pozna. Mera bo prava — mislim.«

»Kar pravšnji bodo,« je Marlena veselo poskočila. »Čez dva dni bom prišla ponje.«

Mihee je pridno čakal na klopcu pred hišo in je radosten poskočil, ko jo je ugledal.

»Pojdiva še malo preko travnikov,« ga je ogovorila in prijela za roko. »Bova nabrala cvetlic za očeta, kaj?« Mali je veselo priklimal. Obisk pri učiteljici je odložila za drugič.